

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” ”

KOM(2011) 112 lõplik

(2011/C 376/20)

Raportöör: **Richard ADAMS**

Kaasraportöör: **Josef ZBOŘIL**

8. märtsil 2011 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” ”

KOM(2011) 112 lõplik.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 6. septembril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 474. istungjärgul 21.–22. septembril 2011 (22. septembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 119, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 2 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee peab kiiduväärseks komisjoni 2050. aastaks vähese CO₂-heitega majandusele üleminemise edenemiskava, nimetades seda tulevikustrateegia visiooniks, ning innustab kõiki ELi institutsioone võtma seda arvesse kui juhendit meetmete väljatöötamiseks ja poliitika kujundamiseks, et saavutada 2050. aastaks seatud eesmärgid. Seoses sellega viitab komitee oma tööle ressursitõhusust käsitleva juhtalgatusega ja oma ettepanekutele ÜRO 2012. aasta säästva arengu konverentsiks⁽¹⁾.

1.2 Komitee kutsub nõukogu, komisjoni ja parlamenti üles tagama, et saavutatakse täielikult kõik olemasolevad CO₂-ga seotud 2020. aasta eesmärgid, ning – võttes arvesse COP 17 läbirääkimistel saavutatud edu ja ühenduse majandusarengu prognoosi – kaaluma uuesti 2020. aastaks seatud kasvuhoo- negaaside heitkoguste vähendamise eesmärgi karmistamist 25 %-ni, et saavutada 2050. aastaks kokkulepitud vähendamine 80–95 % võrra.

1.3 Komitee kutsub ELi üles võtma vastu soovituslikud eesmärgid kasvuhoo- negaaside heitkoguste vähendamiseks 2030. aastaks 40 % võrra ning 2040. aastaks 60 % võrra ning seejärel kehtestama õiguslikult siduvad poliitikameetmed vähendamise elluviimiseks. Selliseid pikaajalisi soovituslikke eesmärgi on vaja võrdlusalusteks, et pakkuda investoritele ja otsustajatele prognoositavust ja stabiilsust.

1.4 Komitee soovib komisjonil tulla välja uue tervikliku meetmepakkega, et tõhustada uute eesmärkide saavutamiseks vajaminevaid uusi suurinvesteeringuid. Pake peaks hõlmama

heitkogustega kauplemise süsteemi tugevdamist kulutõhususe vahendina investeerimisotsuste juhtimiseks, samuti teisi meetmeid, selleks et

— edendada energiatõhusust kõigis sektorites;

— parandada tarbijate teadlikkust, kuidas kasutada oma ostujõudu vähem CO₂-heidet tekitavate kaupade ja teenuste eelistamiseks, ning suurendada nende suutlikkust seda teha;

— toetada vajalikke investeeringuid infrastruktuuri;

— edendada koolitamist ja suutlikkuse suurendamist olulistest sektorites.

1.5 Komitee rõhutab, et vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamiseks on vaja aktiivset tööstuspoliitikat ja kooskõlastatud teadus- ja arendustegevust. Komitee toetab ettepanekut töötada välja edenemiskavad, mis toimiksid strateegilise visioonina üleminekuprotsessi juhtimisel, eelkõige seoses elektrienergia tootmise, transpordi, ehituse, elamumajanduse, põllumajanduse ja jäätmekäitlusega.

1.6 Tähtis on kaasata kodanikuühiskond täiel määral konkreetse strateegilise kava üle peetavasse struktureeritud ja alalise dialoogi.

2. Edenemiskava

2.1 2050. aasta edenemiskavas tehakse ettepanekud meetmeteks, mille abil jõuda Euroopa Ülemkogus 2011. aasta veebruaris veelkord kinnitatud ELi eesmärgini vähendada kasvuhoo- negaaside heidet 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega.

⁽¹⁾ EMSK arvamused „Ressursitõhus Euroopa – Euroopa 2020. aasta strateegia kohane juhtalgatus” ja „Rio+20: rohelise majanduse ja juhtimise parandamise suunas. Euroopa organiseeritud kodanikuühiskonna panus” (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 102).

2.2 Selle saavutamiseks tehakse edenemiskavas ettepanek vähendada 2050. aastaks ELi territooriumil tekitatavat heidet 80 % võrra, pidades seejuures silmas, et 95 % eesmärk saavutatakse ülemaailmsel CO₂-turul tasaarveldamise teel. ELi territooriumil oleks võimalik heidet kulutõhusal viisil vähendada 1990. aasta tasemega võrreldes suurusjärgus 40 % ja 60 % vastavalt 2030. ja 2040. aastaks ning selles kontekstis vaadeldakse 25 %-list vähendamist 2020. aastaks ühte etappi selles protsessis.

2.3 Energiasektori kohta tehakse edenemiskavas ettepanek, et vähese CO₂-heitega tehnoloogia osakaal jõuaks 2050. aastaks peaaegu 100 %-ni. Selleks on tarvis suuri investeeringuid taastuvatesse energiaallikatesse ning kõikjal Euroopas uute arukate võrkude süsteemide väljatöötamist, mida juhitakse peamiselt tugevama heitkogustega kauplemise süsteemi abil.

2.4 Transpordisektoris kavandatakse 2050. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguste 60 %-list vähendamist. Edenemiskavas soovitatakse biokütuseid edasi arendada, eelkõige lennunduse ja raskeveokite tarbeks. Komitee märgib siiski, et toiduga kindlustatuse ja keskkonnaprobleemid on seotud biokütuse arendamisega, ning toonitab, et tähtis on välja töötada säästvamad teise ja kolmanda põlvkonna biokütused.

2.5 Hoonestatud keskkonna osas rõhutatakse edenemiskavas uutele hoonetele kehtivate CO₂-heitkoguste nullstandardite kiire jõustamise tähtsust ning olemasoleva elamufondi energiatõhususe parandamise väljakutset.

2.6 Tööstussektorite jaoks nähakse ette veelgi suurem energiatõhusus ja üleminek vähem energiamahukatele tootmisviisidele. Vaja on valdkonnaspetsiifilisi lahendusi ja täiendavaid sektoripõhiseid edenemiskavasid. Tähtis on tagada, et meetmed CO₂-heite vähendamiseks ei motiveeriks energiamahukaid tööstusharusid pelgalt kolima teistesse maailma piirkondadesse, kus reguleerimine on leebem (kasvuhoonegaaside heite ülekandmine).

2.7 Põllumajandus- ja metsandussektoris on vaja suuremat energiatõhusust ja tavasid, mis suurendavad haritava maa suutlikkust süsinikdioksiidi siduda ja säilitada. Samuti märgitakse ära biomass kui potentsiaalselt säästev energiaallikas, tingimusel et selle mõju hinnatakse asjakohaselt. Üldiselt tuleb leida lahendused, et viia kasvav nõudlus toiduainete või biomassi järele kooskõlla kliimapolitiiliste eesmärkidega.

2.8 Kõigi nende eesmärkide saavutamiseks on järgmise 40 aasta jooksul vaja täiendavaid avaliku ja erasektori investeeringuid ligikaudu 270 miljardit eurot aastas. See moodustab 1,5 % ELi SKPst ehk 8 % praegustest investeeringutest, mida on tunduvalt vähem, kui on saavutatud mõnes tähtsava turumajandusega riigis, kus püüeldakse tõsiselt vähese CO₂-heitega majanduse suunas.

2.9 Selle investeeringu rahastamiseks võiks koguda täiendavaid avaliku sektori vahendeid järgmise saastekvootide eraldamise oksjoni tuludest. Kõiki avaliku sektori investeerimisprogramme tuleks kasutada süsteemsemalt, et mõjutada erasektorit eraldama täiendavaid rahalisi vahendeid.

2.10 Vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku teised kasutegurid on väiksem sõltuvus fossiilkütuste impordist, suurem energiapuudus, uued töökohad, parem õhukvaliteet ja tugevam tervis.

2.11 Teatistes ei pakuta välja konkreetseid uusi poliitikameetmeid, vaid nimetatakse mitmeid valdkondi, kus on vaja uusi ELi ja liikmesriigi tasandi strateegiaid ja poliitilisi algatusi, et saavutada vajalik üleminek järgmise 40 aasta jooksul. 2050. aasta edenemiskava tähistab olulist muutust uutelt siduvatelt eesmärkidelt meetmete suunas, pannes aluse arutelule, mille käigus ELi liikmesriigid otsustavad, kas uusi eesmärgi on vaja või mitte. Peatselt tuleb langetada oluline poliitiline otsus: kas ülalt alla eesmärgid või alt üles suunatud tehnoloogilise innovatsiooni poliitika.

3. Üldmärksused

3.1 Edenemiskava põhineb konkreetsetel majandusmudelitel, et osutada kõige kulutõhusamat viisi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärkide saavutamiseks 2050. aastaks. Selle meetodi täielikumaks usaldamiseks tuleks teha kättesaadavaks rohkem teavet mudelite ülesehituse, neis kasutatud andmete ja rakendatud tundlikkusanalüüside kohta. Sellest hoolimata tundub meetod olevat juba piisavalt kindel, suutmaks toetada peamisi järeldusi, et 2050. aastaks vähese CO₂-heitega majanduse saavutamiseks tuleb investeeringuid oluliselt suurendada.

3.2 Eelkõige toetab komitee jõuliselt edenemiskava järeldust, et kulutõhususe saavutamiseks on eluliselt vajalik alustada edusammude tegemist varakult, mis võib kiirendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, alandada nende hindu, vältida kulukaid ja pillavaid uusi investeeringuid palju süsinikdioksiidi tootvatesse lühikese elueaga käitistesse ning luua tarvilikeks muutusteks vajaminev majanduslik dünaamika.

3.3 Edenemiskavast on kasu vaid siis, kui see suunab tegevust. Selle edenemiskava proovikiviks on teada saada, millises ulatuses on võimalik seda integreerida poliitikakujundamis- ja otsustusprotsessi, milles osalevad olulised Euroopa tasandi osalejad – valitsustes, võimusektoris ja teistes olulistest tööstussektorites, ning tarbijate individuaalsetesse valikutesse.

3.4 Tulevased poliitilised, majanduslikud ja tehnoloogilised muutused nõuavad teatud paindlikkust valitud konkreetsel teerajal, kuid seda ei tohiks kasutada ettekäändena otsustusvõimetuseks ja viivitusteks. Edennemiskava aluseks peaks olema kõigi oluliste osalejate konsensus nii edusammude iseloomu ja kiiruse kui ka investeeringute mahu suurendamisvajaduse osas. Eriti tähtsaks tuleb pidada investeeringuid, mis parandavad energiavarustuse kindlust Euroopas, arvestades Euroopa ebakindlust paljude olemasolevate energiaallikate suhtes eelseisvatel aastatel.

3.5 Edennemiskava peaks aitama ka tõsta üldsuse ja tarbijate teadlikkust nii vajadusest liikuda vähese CO₂-heitega majanduse suunas kui ka igapäev ülesannetest sellega seoses. On tähtis, et see oleks nn õiglane üleminek, mis on kõigi suhtes õiglane ja aitab igal inimesel kohaneda vajalike muutustega.

3.6 Terve rida teisi riike (sh Hiina, USA, Lõuna-Korea jt) teevad meeletuid jõupingutusi vähese CO₂-heitega tehnoloogiate arendamiseks ja kasutuselevõtuks, et saavutada tehnoloogiaalane juhtpositsioon ja konkurentsieelis selles uues majanduskasvusektoris. On eluliselt tähtis, et EL pingutaks samavõrra, et mitte jääda teistest maha selles äärmiselt pingelises võidujooksus juhtrolli nimel keskkonnahoidlikuma ja vähese CO₂-heitega tehnoloogia valdkonnas.

3.7 ELile on juba seatud 20-20-20 eesmärgid 2020. aastaks, mis puudutavad taastuvate energiaallikate laiemat kasutamist, energiatõhusust ning süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamist, ning on tähtis, et kõik need eesmärgid ka saavutatakse. Komitee kutsub nõukogu, parlamenti ja komisjoni taaskord üles COP 17 läbirääkimistel saavutatud edu ja ühenduse majandusarengu prognoosi arvesse võttes vaatama viivitamatult läbi võimalus karmistada 2020. aasta eesmärki vähemalt 25 %-ni, et saavutada 2050. aastaks vähendamine 80–95 % võrra.

3.8 Loomulikult oleks hea, kui selline samm tehtaks seoses liikumisega uusi eesmärke puudutava üldkokkuleppe suunas rahvusvahelise kliimakõneluste raames. Ent sellise üldkokkuleppe puudumist ei tohiks kasutada ettekäändena lükkamaks edasi meetmeid, mida EL peaks nüüd järgmisena võtma, et saavutada omaenda pikaajalised 2020. aasta eesmärgid, parandada oma energiavarustuse kindlust ja säilitada konkurentsivõimeline positsioon keskkonnahoidliku tehnoloogia võidujooksus.

3.9 Komitee kutsub ELi üles võtma kiiresti vastu ka soovituslikud eesmärgid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks 2030. aastaks 40 % võrra ning 2040. aastaks 60 % võrra, et anda prognoositavad suunised neile, kes teevad energiasektoris ja teistes olulistest valdkondades otsuseid investeeringute alal.

3.10 Uuteks investeeringuteks nõutav summa – 270 miljardit eurot aastas – on suur, ent saavutatav, kuna see moodustab ELi SKPst vaid 1,5 %, tingimusel et eelarvelised ja muud olulised näitajad on positiivsed ega muutu. Komitee arvates on hädavajalikud raamistiku stabiilsus ja prognoositavus, et tagada piisavalt vajalikku liiki investeeringuid.

3.11 Edennemiskava eesmärgid nõuavad nii turunduluse suurendamist (st ELi konkurentsivõimelist integreeritud energiaturgu, vajalikku võrkude infrastruktuuri ja CO₂-heite maksustamist) kui ka tehnoloogilist tõiuet (st toetust teadus- ja arendustegevusele, tutvustamisele ja varasele kasutuselevõtule, nagu kirjeldatakse Euroopa energiatehnoloogia strateegilises kavas⁽²⁾). Uute läbimurdeliste vähese CO₂-heitega tehnoloogiate varase ja laialdase kasutuselevõtu toetamine on eriti tähtis selleks, et kiirendada õppimisprotsessi ja kasutuselevõttu. Säilitada tuleb varasemad selle valdkonna eelarvelised kohustused.

3.12 Eriti oluline on ajutine rahastamine, tagamaks, et pikas perspektiivis Euroopale suurt lisaväärtust ja positiivset majanduslikku tulumäära pakkuvad uued tehnoloogiad varases arenguetapis soiku ei vajuks. EL peaks

- eraldama rahalist toetust Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava tehnoloogiatele, kasutades selleks spetsiaalselt välja valitud kombinatsiooni toetustest ja laenudest;

- viima riigihangete eeskirjad kooskõlla energiatehnoloogia strateegilise kava eeskirjadega;

- tagama, et ka ühtekuuluvus- ja struktuurifondid tegutsevad järjepidevalt, et toetada CO₂-heite eesmärke infrastruktuuri- ja projektides.

3.13 Edennemiskavas asetatakse suurt rõhku Euroopa heitkogustega kauplemise süsteemile kui vahendile muutuste läbiviimiseks ja vajalikeks investeeringuteks. Heitkogustega kauplemise süsteem kavandati ülemaailmse suunaseadjana ja rahvusvahelise heitkoguste piiramise ja kauplemise süsteemi tulevase osana, mis viiks ülemaailmsete CO₂-heitkoguste pidevalt langeva piiri kooskõlla 2 °C sihtmärgiga. Eesmärk oli kehtestada ühtne hind heitkogustega kauplemiseks maailmaturul, mis võiks kohe pärast kehtestamist toimida ise olulise vahendina investeeringute tarvilikuks liigutamiseks vähese CO₂-heitega tulevikutehnoloogiasse. Üksinda ei suuda praegune Euroopa heitkogustega kauplemise süsteem pakkuda stimulit uute keskkonnahoidlike investeeringute massiliseks suurenemiseks isegi mitte Euroopas.

3.14 Seetõttu soovib komitee komisjonil kaaluda uue tervikliku meetmepakke koostamist, et ajendada investeeringute tegemisel vajalikku kiiret muutust prioriteetides. Pake peaks kindlasti hõlmama (nüüd pigem ELi meetme kui maailmas suunanäitaja rollis oleva) heitkogustega kauplemise süsteemi reformi ja tugevdamist, konkreetse eesmärgiga koondada märkimisväärselt vahendeid, et toetada teadus- ja arendustegevust ning uue tehnoloogia ja tugi-infrastruktuuri kasutuselevõttu. Ent see peaks hõlmama ka tervet rida muid eelarvelisi, reguleerivaid ja tarbijale suunatud meetmeid.

⁽²⁾ Euroopa energiatehnoloogia strateegiline kava, vt http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm ja http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm.

3.15 Terviklik pake

a) Tugevam heitkogustega kauplemise süsteem

Komitee soovib heitkogustega kauplemise süsteemi põhjalikult läbi vaadata. Eriti olulised on järgmised neli valdkonda:

- vaja on leida viisid, kuidas suurendada süsteemi suutlikkust innovatsiooni ja uute vähese CO₂-heitega tehnoloogiate kasutuselevõtu toetamiseks, nagu seda kirjeldatakse energia- ja tehnoloogia strateegilises kavas; kasutades saastekvootidega kauplemisest saadavaid tulusid teadus- ja arendustegevuse, tutvustamise ja varase kasutamise toetamiseks;
- tegeleda tuleb kasvuhoonegaaside heite ülekandumise potentsiaalse probleemiga, st tööstuse (eelkõige palju CO₂-heiteid tekitavate tööstusharude) ümberpaigutamisega väljapoole ELi piire. Ehkki ei ole õnnestunud luua ülemaailmset CO₂-turgu, võib nüüd olla õigustatud piirihindade kohandamise kompenseerimine. Enne kui õnnestub luua ülemaailmne CO₂-turg, peab komisjon astuma täiendavaid samme nende ettevõtete konkurentsivõime tagamiseks, keda kasvuhoonegaaside heite ülekandumine reaalselt ähvardab;
- läbi tuleks vaadata toetatavad sektorid (varasemates arvamustes pooldas komitee heitkogustega kauplemise süsteemi laiendamist lennundussektorile ning innustas seda laiendama ka merendussektorile);
- rahvusvahelisi kompenseerimismehhanisme kulutõhusate heitkoguste vähendamise võimaluste edendamiseks tuleb karmistada ja laiendada (pakkumata ettekäändet ELi tasandi heitkoguste vähendamise osas tehtavate jõupingutuste vähendamiseks).

b) Reguleerivad meetmed. Energiatõhusus

Mõned sektorid, nt energiatootmise valdkond, ei ole hinnasignaali suhtes kuigi tundlikud. Vaja on karmimaid ELi tasandi meetmeid, et kehtestada ja jõustada kõrgemad energiatootmise standardid elamutele ja teistele hoonetele, autodele ja teistele sõidukitele ning mitmesugustele tarbekaupadele. Komitee kutsub üles võtma pärast põhjalikku mõjuhindamist energiatootmise direktiivi (KOM(2011) 109 lõplik) jõuliselt järelmeetmeid.

c) Tarbijate rolli tugevdamine

Tarbijaid tuleb motiveerida aitama proaktiivselt kaasa vähese CO₂-heitega ühiskonna loomisele keskkonnahoidlike kaupade ja teenuste ostmise teel. Eelkõige on vaja

- parandada keskkonnahoidlikkusele viitava märgistuse algatusi ja ühtlustada nende standardeid;
- soodustada tõhusate ja säästvate tarbekaupade kättesaadavust;
- tugevdada üleeuroopalist energia siseturgu.

Tarbijaid tuleb veenda selles, et neil on oma osa vähese CO₂-heitega majanduse saavutamisel, ning vaja on soodustada koostööst lähtuvat partnerlust avaliku sektoriga.

d) Infrastruktuur

Infrastruktuurid uute vähese CO₂-heitega tehnoloogiate toetamiseks ja koostalitlusvõime tagamiseks, nt uued arukad energia- võrgud, vajavad suuri investeeringuid üle kogu Euroopa, et tagada tehniliste näitajate kooskõla ja optimaalsed elektrivõrgud. Komitee soovib komisjonil teostada järeleuurimist, mis käsitleb viise üleeuroopalise infrastruktuuri arendamiseks, et toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele, ning sellega seotud investeerimis- ja institutsioonilisi struktuure.

e) Suutlikkuse suurendamine ja tööhõivealased tagajärjed

Väga tähtis on vähese CO₂-heitega majandusele üleminekust mõjutatud sektorite laienemise ja kokkutõmbumise sotsiaalset mõju eelnevalt analüüsida ja hinnata ning välja töötada terviklikud sektoripõhised vahendid ja meetmed, et luua vajalikud oskused ja pädevused ning pakkuda ümberõpet või muud abi varasemas CO₂-heidet tekitavas majanduses osalejatele, võimaldades seeläbi sotsiaalselt õiglast restruktureerimist.

f) Maksu meetmed

Vähese CO₂-heitega majandusele üleminekul on väga suur tähtsus neutraalsetel maksureformidel, mille eesmärk on tõsta CO₂-heitega kütuste (jt loodusressursside) maksustamistaset, edendades samal ajal tööhõivet ja sotsiaalkaitset. Poliitiline kliima ei ole tõenäoliselt veel küps, et vaadata läbi varasem ettepanek üleeuroopalise süsinikumaksu kehtestamiseks, kuid sellise reformi läbiviimist liikmesriigi tasandil tuleks igati soodustada. Komitee pooldab ka hiljutist finantstehingute maksu kehtestamise ettepanekut ning kutsub üles suunama sellest saadav tulu vähese CO₂-heitega majandusse tehtavate investeeringute edendamiseks.

4. Märkused konkreetsete sektorite kohta

4.1 Energiasektor. Taastuvenergiaga seotud kulutused on viimastel aastatel pidevalt vähenenud. Nüüd tuleks investeeringuid suurendada, et alandada need kulud konkurentsivõimelisele ja taskukohasele tasemele. Samal ajal tuleb säilitada piisav baaskoormus või töötada välja salvestus- ja jaotussüsteemid, et lahendada probleemid seoses tuuleenergia ja päikesepaneelide abil toodetud päikesenergia katkestustega.

4.2 Euroopa tasandi arukate võrkude kontseptsiooni väljatöötamine on samuti tähtis, et võimaldada taastuvenergia ulatuslikku integreerimist. Euroopa elektrivõrgu praegune suutlikkus vahelduva taastuvenergia vastuvõtmiseks on piiratud ning süsteem peab jätkama piisava baaskoormusega taastumatu energiaallikate (st tuumaenergia) kasutamist. Arukaid integreeritud võrgusüsteeme (sh tööstus- ja majapidamis sektori nõudluse haldamist) tuleb märkimisväärselt arendada, samuti on vaja tunduvalt suurendada suutlikkust kergesti kättesaadavate energiavarude salvestamiseks (akud, veehoidlad jne). Kui süsinikdioksiidi siduvaid ja talletavaid tuum- ja fossiilkütuseid peetakse lahenduse osaks, tuleb seda teemat avalikult ja otsustavalt käsitleda, tõenäoliselt juhtumi või riigi kaupa. Komitee loodab, et

peatselt ilmuvas energia tegevuskavas 2050. aastani käsitletakse neid variante üksikasjalikumalt, ning ootab energiatootmise ja ülekandmise suuremat kooskõlastamist kõikjal Euroopas.

4.3 Investeeringus vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse võivad vajalikuks osutada kiiremad investeeringud kui turg tulu- toovaks peaks. Selleks on tarvis avaliku sektori vahendeid, eelkõige tutvustamise ja varase kasutuselevõtu etappides. Energiatehnoloogia strateegilise kava edasiarendamine on vähese CO₂-heitega majanduse jaoks eluliselt tähtis.

4.4 **Transpordisektor.** Komitee pooldab teatise seisukohta, et üleminekut on vaja ka transpordisektoris. Kõigi olemasolevate tehnoloogiate CO₂-heidet tuleb optimeerida. Vaja on edendada uusi tehnoloogiaid, nagu elektrisõidukid maanteetranspordis, ning kolmanda põlvkonna biokütuseid, et vähendada olemasoleva sõidukipargi heiteid ning loobuda raskeveokite puhul fossiilkütuste kasutamisest. Tarvis on soodustada üleminekut tõhusale ühistranspordile ja muule kui motoriseeritud transpordile. Nende muutuste edendamiseks peavad EL ja liikmesriigid tegema riiklikke kulutusi ning võtma kasutusele maksupoliitilised ja reguleerivad vahendid. ELi peab asuma jõuliselt koordineerija ja motiveerija rolli ning seadma eesmärgid ja välja töötama ajakavasid mõnede konkreetsete muutuste läbiviimiseks.

4.5 Autode ja muude maanteesõidukite puhul on heitkoguste standardid aidanud tõhusalt heitkoguseid vähendada. Õiguslikult siduvad standardid pakuvad autotööstusele ja selle tarnijatele suurimat võimalikku kindlust. Varasemates arvamustes on komitee esitanud märkusi maanteesõidukite kütuse tõhususnormide järk-järgulise karmistamise kohta ja kutsunud üles tegema selles osas kiiremaid edusamme⁽³⁾. Komitee kordab neid soovitusi.

4.6 Komitee märgib, et sisepõlemismootori tõhususel on füüsilised piirid ning teeb komisjonile ettepaneku kasutada vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku edenemiskava pikaajalist perspektiivi. Komitee märgib tungivat vajadust vähendada maanteetranspordisektori tekitatud heitkoguseid, et alustada kiiret liikumist selliste sõidukite väljatöötamise ja kasutuselevõtu suunas, millega ei kaasne CO₂-heidet, vaid mis kasutavad säästlikult toodetud vesinikku või puhtamalt toodetud elektrit.

4.7 Komiteel on jätkuvalt kahtlusi selles osas, millises ulatuses saaks või tohiks toetuda biokütuste laiendamisele, ning peab õigeks, et teatise nähakse ette biokütuste kasutamine esiteks vaid neis transpordisektori valdkondades, mida on raske elektrile üle viia, ja teiseks vahendina olemasoleva sõidukipargi heite vähendamiseks. See hõlmab ka jõupingutusi arendada süsinikdioksiidi heitkoguste seisukohast tõhusamaid teise ja kolmanda generatsiooni biokütuseid.

4.8 **Hoonestatud keskkond.** Vähese CO₂-heitega elamute jt hoonete edendamisel ei ole tehtud piisavalt kiireid edusamme. Eluasemesektoris toimub asendamine väga aeglaselt, seega selle

sektori peamine ülesanne on välja töötada ja rakendada suuremahulisi programme olemasolevate elamute energiatõhususe parandamiseks. Komitee soovib komisjonil teha võimalikult kiiresti järgmist:

- kehtestada esimesel võimalusel kõigile, nii üldkasutatavatele kui ka eravalduses olevatele uutele hoonetele, nii elamutele kui ka muudele hoonetele standard, mis keelaks igasuguse CO₂-heite, võttes arvesse kliimatilisi erinevusi;
- kehtestada kvantitatiivsed eesmärgid ja kavad kõikide olemasolevate hoonete energiatõhususe parandamiseks nii palju kui võimalik.

4.9 **Tööstus.** Edenemiskavas tuleks selgelt välja tuua Euroopa tööstusele pakutud suuna poliitilised tagajärjed, arvestades potentsiaalset mõju konkurentsivõimele ja tööhõivele. Praegusi eesmärgid tuleb põhjalikult hinnata sektorite kaupa. Teatud tööstusprotsesside puhul (terase ja tsemendi tootmine jne) on CO₂-heite tekkimine lahutamatu osa tootmise keemilistest protsessidest, seega on kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise võimalus neis sektorites väga piiratud, välja arvatud juhul, kui teostatavaks osutub ulatuslik asendamine uute toodetega või uute meetoditega süsinikdioksiidi kogumiseks. Selle tulemusel on vaja eri tööstussektoreid eraldi analüüsida ja koostada neile individuaalsed edenemiskavad kasvuhooonegaaside heitkoguste täiendavaks vähendamiseks.

4.10 Komitee palub komisjonilt täpsustada, kas edenemiskava hõlmab (kodumaiste või imporditud) kaupade tootmisel tekkinud CO₂-heitkoguste analüüsi ja vähendamist. Eksporditava kaupade tootmisel tekkinud heitkogused kogu maailmas kasvavad 4,3 gigatonnist CO₂-heitest 1990. aastal (20 % kogu maailma heitkogustest) 7,8 gigatonnini 2008. aastal (26 %). CO₂-heite nähtav vähendamine liikmesriikides nullitakse, kui imporditakse varem ELis toodetud kaupu. Igasugune tõhus kontroll selles valdkonnas tähendaks kombinatsiooni ühelt poolt piirimaksudest või piirikontrollist ja teiselt poolt muutustest ELi-sisestes tarbimisharjumustes, mis on mõlemad väga tundlikud valdkonnad.

4.11 **Põllumajandus ja metsandus.** Komitee nõustub, et peatsel ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamisel tuleks tähelepanu pöörata energiatõhusate ja vähe CO₂-heidet tekitavate tootmisviiside edendamisele, võttes aluseks saavutatud 20 %-line vähendamine (1990–2006). Komitee nõustub ka, et vaja on edendada ning soodustada maade ja metsade majandamist, et süsinikdioksiidi optimaalselt siduda ja säilitada. Toetada tuleks lühikesse, kohaliku tasandi tarneahelasse kuuluvaid põllumajandustootjaid. Sellel sektoril on suur potentsiaal vähendada fossiilkütustest ja taastumatutest materjalidest tekkivaid CO₂ heitkoguseid. Põllumajandussektoris on siiski tuntavad selged vastuolud eesmärkide vahel, nimelt jääb ühele poole vajadus laiendada tootmist, teisele poole aga nõudmine siduda enam süsinikdioksiidi maapinda ja biomassi. Lahendusi selle vastuolu kõrvaldamiseks ei pakuta. Meie arvates on kasvav ülemaailmne nõudlus süsinikdioksiidimahukate toiduainete järele ning biomassi ulatuslikum kasutamine täielikult vastuolus sooviga vähendada väetiste kasutamist, suurendada süsinikdioksiidi säilitamist, vältida rohumaade kasutuselevõttu jne. Pakutud meetmed aga ei kõrvalda seda vastuolu.

⁽³⁾ ELT C 44, 16.2.2008; lk 53–56.

4.12 **Jäätmed.** Euroopa jäätmekäitlusstrateegias seatakse jätkuvalt prioriteetideks jäätmete vähendamine, korduvkasutuse või ringlussevõtu soodustamine ning saastamise ja maa kahjustamise vähendamine. Komitee soovib komisjonil hinnata erinevaid jäätmete kõrvaldamise viise ning keskenduda jäätmekäitluse ja -töötamise potentsiaalsele panusele säästvamasse vähese CO₂-heitega majandusse. Eelkõige tuleks uurida jäätmete kasutamist taastuvkütusena ja prügilagaasi (metaani) kasutamist energiatootmisel.

Brüssel, 22. september 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON
